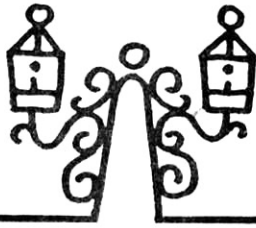


Teuvo Pakkala  
Vaaraansa vartioimaan



Kuulin äskettäin väitettävän, että helsinkiläiset kirjallisuustieteilijät (Helsingin yliopistossa) vielä tänäkin päivänä pitävät esim. Teuvo Pakkalan ja Pentti Haanpäään jonkinlaisina pelkkinä kyläkirjailijoina. Tämä olisi ilmaus siitä asennoitumisesta, mikä helsinkiläisillä kirjallisuuden tutkijoilla on (olisi) Suomen kirjallisuuteen yleensä. Väittäminen tietenkin kärjistymä, tiedostetusti sellainen, eikä voine sentään kohdistua kaikkiin helsinkiläisiin. Sen esitti kuitenkin Oulun yliopiston kirjallisuuden laitoksen assistentti, filosofian tohtori Pertti Karkama esimiehensä, apulaisprofessori Esko Ervastian läsnäollessa javastaan välttämättä. Kärjistetty "nakkaus" se tietenkin oli ja tarkoitettukin vastaukseksi eräiden etelän kollegain "navetalla nakkaamisiin". Toivottavasti herrat eivät pane pahakseen, että mainitsen heidät. Pääsen tästä sopivasti aiheeseen, joka lähimmän perjantain takia on Teuvo Pakkala.

Noinkohan nykyisin tosiaan olisi! Teuvo Pakkala itse on kyllä

kirjoittanut jo 1888, kun Vaaran romaanien aihe alkoi askarruttaa hänen mielikuvitustaan: "Sanotaan, että suureksi kirjailijaksi tullakseen täytyy ratkaista joku kysymys. Minä on tahdo ruveta semmoiseksi suureksi kirjailijaksi. Minä tahdon kuvata omaa kansaani, tuoda ilmi sen ominaisuuksia, ajatusmuotoja, tapoja ja luonnetta. Sen ylemmäksi en pyrikään kuin kansankirjailijaksi ja jos onnistun olen aivan tyytyväinen."

(N. P. Virtanen, Teuvo Pakkala. 1933) Kansankirjailija-sanana oli silloin alettu käyttää kirjallisessa tekstissä ja käytettiin vuosikymmenet. Liekö sillä vielä tänään kirjallisuustieteen sanastossa entinen merkitys, uusista kansankirjailijoista en ole ainakaan kuullut! Pakkalasta tuli suuremoinen ihmiskuvaaja, mestarillinen kielenkäyttävä. Hänen osakseen tuli melkoisesti myös tunnustusta, mutta tietenkin hänetkin käsitettiin monessa yhteydessä väärin. Kuitenkin: "Pakkalasta alkaa klassillinen Oulun kuvaus, vaikka hänellä olikin edel-

täjänsä, Sara Wacklin." (Kirjailijain Oulu. 1961) Tähän voisi lisäksi huomauttaa, että Sara kirjoitti sitten on valmis. Mainituille Lip-pä svenska", joten siis ainakin posille Teuvo kuitenkin kääntää suomenkielisen..."Oulun" jatselkensä, sillä ideaan kuului aluskaa, että Oulu kaunokirjallisen ta alkaen, että kirjailijamestakuvauksen kohteena teki Pakkalan tunnetuksi, ja Pakkala kirjoitti kotikaupunkinsa elävään kansalliskirjallisuuteen. Tässä ei minun mielestä ole vielääkään mitään korjattavaa. Ollisivatko nämä näkökohdat jääneet "helsinkiläisiltä" huomaamatta!

Teuvo Pakkalan elämäkerran kirjoitti siis ensimmäisen kerran Turun Yliopistosta promovoitu Niilo Paavo Virtanen, joka löysi Oulun ja Pakkalan Vaaroineen 30-luvun alussa. Ehkäpä lähiaikoina syntyy uusi ja laajempikin Pakkalan elämäkerta, ainakin häntä lähiaikoina valotetaan useista eri näkökulmista. Tiedän, että tutkimuksia on tekeillä. Viikon kuluttua sunnuntaina 11. 11. esiintyy yksi heistä Ainolassa, lehtori Ulla Puranen. Pakkala työllistää vielä monta tutkijaa. Tämän viikon perjantaina nostaa sitten Oulun kaupunki — Oulu kaupunkina, yhteisönä — Teuvo Pakkalan jalustalle. On itse asiassa jo noston tuonne Vaaran puiston kulmaan, leikkikentälle Lipposta vastapäätä, mutta nyt vasta paljastetaan, mahdetaanko "vihkiäkin". Työ tilattiin jo satavuotismuistojuhlan tuntunassa 1960-luvun alussa Oulun kautta Helsinkiin kulke-

neelta mainiolta maamieheltäme Oskari Jauhiaiselta, ja nyt se me Oskari Jauhiaiselta, ja nyt se sitten on valmis. Mainituille Lipposille Teuvo kuitenkin kääntää suomenkielisen..."Oulun" jatselkensä, sillä ideaan kuului aluskaa, että Oulu kaunokirjallisen ta alkaen, että kirjailijamestakuvauksen kohteena teki Pakkalan tunnetuksi, ja Pakkala kirjoitti kotikaupunkinsa elävään kansalliskirjallisuuteen. Tässä ei minun mielestä ole vielääkään mitään korjattavaa. Ollisivatko nämä näkökohdat jääneet "helsinkiläisiltä" huomaamatta!

Puolenkymmentä vuotta sitten paljastettiin sinne Kakaravaaran "laelle" Sarkkisen talon seinään Kauppurienkadun ja Koulukadun kulmaan muistolaatta, Pakkalalle omistettu, siihen taloon siksi, että kirjailija lähti Oulusta viimeisen kerran oululaisena juuri siitä talosta, sattumoisin kai juuri lapsuutensa leikkipaikoilta ja kirjallisuuteen vavahduttavan todellisenä siirtyneeltä Vaaralta.

Niin Pakkala siis paljastetaan juhlallisesti Vaaran puistossa marraskuun 2:sena kello 14. Terve menoa! Enpä malta olla mainitsematta, että näinä päivinä ilmestyneessä Kaltiossa n:o 3 on jo tuon patsaan kuva, mutta on muutenkin Pakkala: on yhteenveto Pakkalan kuuluisan Tukkijoella-näytelmän vanhimmasta esityshistoriasta ja näytelmän herättämistä ensimmäisistä vaikutelmista. Mennään seitsemänkymmentä vuotta taaksepäin ja rapia päälle, Helsingin Arkadiaan ja Oulun Maneesiin.